

Barnbokslut

2020

REGION
KRONOBERG

Inledning

Detta barnbokslut följer upp Region Kronobergs ansvar för att omsätta barnets rättigheter i barnkonventionen under verksamhetsåret 2020. Det är en del av årsredovisningen och alla regionens verksamheter har rapporterat in via Stratsys. I en del fall har kompletterande information skickats direkt till människorätts- och barnrättsstrategen som sammanfattar och analyserar den inrapporterade informationen i detta dokument.

Den 1/1 2020 blev barnkonventionen svensk lag och detta barnbokslut tittar därför lite extra på Region Kronobergs arbete med barnrättsbaserad verksamhet, genom bland annat Barnanpassad vård.

Under året fick Covid-19 stor påverkan i länet och barnbokslutet summerar hur pandemin har påverkat barn inom Region Kronobergs olika verksamheter.

Barnbokslutet 2020 innehåller följande delar:

1.	Likvärda villkor och förbud mot diskriminering	3
2.	Barnanpassad information och barnets delaktighet.....	4
3.	Goda levnadsvillkor för barn och barn som far illa	7
	3.1 Rätten till bästa uppnåeliga hälsa och COVID-19.....	10
4.	Kronoberg som barnrättsbaserad verksamhet.....	12
	4.1 Barnanpassad vård.....	15
5.	Kommentarer till barnbokslutet	16

1. Likvärda villkor och förbud mot diskriminering

Region Kronobergs värdegrund utgår från respekt för människan. Vi arbetar för allas lika värde, jämställdhet, jämlikhet och förbud mot diskriminering.

- Rätten till likvärdiga villkor och förbud mot diskriminering: Under året lanserades en regionövergripande obligatorisk utbildning om diskrimineringsgrunder. Utbildningsmaterialet inkluderar en film om diskrimineringsgrunder, en film om normer, samt tre situationsfilmer om bemötande, rekrytering och anställning i relation till förbud mot diskriminering. Alla filmer har tillhörande reflektionsfrågor som verksamheterna diskuterar i samband med utbildningstillfällena. Under 2020 påbörjade 1701 personer utbildningen.
- Hjälpmedelscentralen har under hösten flyttat sin verksamhet från Älgvägen (Norremark) till Sigfridområdet i Växjö. De nya (tillfälliga) lokaler kan bidra till en bättre tillgänglighet för barn då andra verksamhet som också möter barn finns i närheten. Däremot är det svårt att säkerställa likvärdiga villkor för barn som besöker lokalerna då det även fortsättningsvis saknas goda bussförbindelser till hjälpmedelscentralen. Därmed riskerar barn med funktionsnedsättningar som åker med kollektivtrafiken att missgynnas gentemot barn vars familjer t.ex. kan köra bil till verksamheten.
- Kuratorsmottagningarna på lasaretsrehab har påbörjat intern dialog om hur de ska jobba mer likvärdigt och strukturerat med barn som anhöriga. I dagsläget görs individuellt anpassade insatser till denna grupp.
- Rätten till likvärdiga villkor för barns uppväxt och utveckling: Det länsövergripande arbetet med Barnens bästa gäller! i Kronoberg har fortsatt utvecklats under året, genom test av gemensamma verktyg. Syftet är att bidra till en trygg och säker uppväxt för varje barn.
- Rätten till likvärdiga villkor för barns hälsa: En väg in (EVI) syftar till att skapa förutsättningar för likvärdig bedömning av barn och ungas vårdbehov inom området psykisk ohälsa. Ett strukturerat och likvärdigt omhändertagande är infört. Möjlighet finns för äldre barn att söka och få hjälp även utan vårdnadshavares medgivande.
- Vårdcentralen Dalbo har påbörjat ett pilotprojekt initierat av socialstyrelsen (på uppdrag av regeringen) i syfte att stärka förutsättningarna för en god och jämlik hälsa bland barn, i synnerhet från socioekonomiskt utsatta områden.
- Rätt till likvärdiga villkor till kultur och fritid: Barn och unga är en prioriterad målgrupp i den regionala kulturplanen, vilket fastslås i de årliga grundvillkoren för verksamheter med driftsanslag.
- Rätt till likvärdiga villkor till utbildning: AV-Media har fem AV1-robotar i syfte att stötta långtidsfrånvarande elever i sin skolgång och i sin sociala relation med klasskamraterna. Roboten ger eleven möjlighet att följa med i både i klassrummet och på rasterna.
- Vård- och omsorgscollege Kronoberg (VO-C) genomförde en halvdags upplevelseverkstad för samtliga elever i åk 8 i Kronoberg inom vård och omsorg. Detta för att eleverna ska få en möjlighet att få en verklighetsnära bild av vård och omsorgsbranschen.

2. Barnanpassad information och barnets delaktighet

Barn har rätt att vara informerad om, och delaktiga i, frågor som berör deras liv, samt rätt till information som de kan förstå, på ett enkelt och begripligt språk.

- **Rätten till information:** Akutkliniken har tillsammans med barnmottagningen i Ljungby arbetat fram en informationsbroschyr med vägvisning för att informera om varför hänvisning sker från akuten i Ljungby till barnakuten i Växjö.
- Barn- och ungdomskliniken har förtydligat information om övergång från barnsjukvård till vuxensjukvård.
- En väg in har spridit information riktad till barn och unga på sociala medier och på skolor för att informera om det nya arbetssättet med att barn med psykisk ohälsa ska få rätt stöd.
- Habiliteringen erbjuder insatser till vårdnadshavare till barn med funktionsnedsättning i form av stöd och utbildning. Under året har filmatiserade utbildningar tagits fram för att kunna nå fler samt för att mottagaren ska kunna se dem flera gånger. Ett arbete för att tillgängliggöra filmerna på olika språk har påbörjats.
- Klinisk fysiologi har tagit fram ett speciellt bildmaterial som följer med kallelsen på EEG. Bilderna visar hur undersökningen går till och gör det enklare för föräldrar att förbereda barnen på vad som ska hända vid undersökningen.
- Klinisk kemi och transfusionsmedicin har initierat förtydligande rutiner angående information till barn vid provtagning.
- Ungdomsmottagningen i Ljungby har lanserat ”Lilla Podden om Livet” för ungdomar.
- Länstrafiken har tagit fram information till skolorna i länet om hur eleverna kan köpa biljetter, samt hur de kan bidra till att minska smittspridningen och resa tryggare. Flyern finns på svenska, engelska, dari, arabiska, somaliska och tigrinja.

Region Kronoberg har under 2020 genomfört ett flertal **studier och utvärderingar** som riktat sig till barn och som har använts för att förbättra verksamheten och ge ökad kunskap:

- **Rätten till delaktighet:** Barn- och ungdomskliniken har under året stärkt barn och ungas delaktighet på olika sätt:
 - tillsatt en grupp unga vårdutvecklare (Vooglers) som en referensgrupp till kliniken.
 - genomfört två barnronder med barn i olika åldrar för att se över den fysiska miljön på kliniken och inhämta feedback om information och skyltning.
 - en enkätstudie för att få mer information om barns egna upplevelse av vården.
 - påbörjat ett arbete för att öka antalet barn som erbjuds eget samtal utan vårdnadshavare.
- En väg in genomför en större andel av triagering via en föräldraintervju BCFPI. Ungdomar ges även möjlighet till egen intervju i de fall det finns önskemål eller anses lämpligt.
- Rättspsykiatriska kliniken har tagit fram rutiner där barns åsikter och upplevelser inhämtas efter besök till närstående på kliniken. Barns åsikter fångas även upp genom samtal med vårdnadshavare eller socialtjänsten. Barnets åsikter och förbättringsförslag förs vidare till kliniknivå genom barnombuden på respektive avdelning.

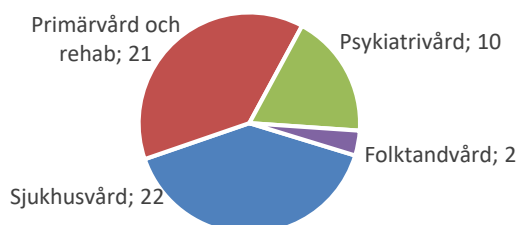
- Audionommottagningen har i en enkätstudie undersökt barns användning av hjälpmedel på fritiden som en del av att tillgodose barns behov av hjälpmedel.
- Habiliteringen har gjort utvärderingar efter genomförda utbildningsinsatser med såväl barn som vårdnadshavare. Samråd och dialog har genomförts med brukarorganisationer.
- Tjänstedesign på ungdomsmottagningen i Ljungby har bidragit till att flertalet ungdomar har intervjuats om hur verksamheten kan bidra till att förbättra deras levnadsvanor för att få en bättre psykisk hälsa.
- Folkhälsa och social utveckling har under året färdigställt och spridit en rapport baserad på en intervjustudie med gymnasieungdomar i länet kring ungas röster om psykisk ohälsa. Rapporten samt en webbföreläsning är kunskapsunderlag för folkhälsoarbetet i länet.
- Folkhälsa och social utveckling har under året arbetat med projektet Fimpar du, fimpar jag – en tobaksavvänjningsmodell framtagen av unga själva. Stödet riktar sig till ungdomar och unga vuxna 16–29 år och bygger på deltagande i duo-par som träffar en coach under ca 8 tillfällen. Träffarna bygger till stor del på vad ungdomarna själva anser är viktigt att lyfta, med stöd från coachen. Modellen avslutades som projekt 2020 och ska nu utvärderas.
- Kompetens och lärande har genom Ungdomsbarometern genomfört en förstudie med enkäter och djupintervjuer med elever för att främja informerade studie- och yrkesval utifrån behov av att attrahera fler till yrkesprogrammen, samt inför Yrkes-SM 2022.
- Folkhälsa och social utveckling har kopplat länets barn- och ungdomsenkät med att ta fram indikatorer för barnens bästa gäller! i Kronoberg för att tillföra viktigt kunskap om barn och ungas välmående på gruppnivå.
- Länstrafiken lanserade en ny kundapp för resesökning och biljettköp i den allmänna kollektivtrafiken. Inför lanseringen testades produkten på ett antal olika testgrupper där ungdomar deltog för att lämna synpunkter. Utifrån denna testperiod har länstrafiken samlat på sig ett antal förbättringsområden som organisationen kommer arbeta aktivt med 2021.
- Länstrafiken inhämtar ungdomars åsikter om kundnöjdhet. Ungdomar har lägre kundnöjdhet än för hela kundunderlaget sammantaget, men ligger på samma nivå som riket som helhet. När det gäller nöjdhet med senaste resa samt förarens bemötande är skillnaderna mindre och likafullt i nivå med det nationella snittet.

Kundnöjdhet 2020	Ungdomar 15-19 år	Totalt resultat alla åldersgrupper
Nöjd kundindex	53 %	62 %
Nöjdhet senaste resan	74 %	81 %
Förarens bemötande	62 %	70 %

Patientnämnden

Patientnämnden har under året registrerat 55 ärenden där patienten är ett barn eller ungdom upp till 19 år, vilket motsvarar 8 % av samtliga ärenden (51 ärenden under 2019). Det är till störst del föräldrar som kontaktar patientnämnden om sitt barns vård. Handlar ärendet om ett äldre barn begärs att barnet lämnar sitt godkännande för att de ska kunna handlägga ärendet.

Antal ärenden till patientnämnden

Under pandemin har patienter inte kunnat få samma möjligheter till besök som vanligt. Detta har påtalats för patientnämnden när det gäller möjligheten för förälder som tvångsvårdas och pga. besöksförbud inte kunde träffa sina barn på flera månader. När det gäller barn som närstående har dessa inte registrerats separat. Ärenden som gäller barn och unga redovisas specifikt vid varje sammanträde.

Kontaktsak Patientnämnden Barn och unga	% 2016	% 2017	% 2018	% 2019	% 2020
Vård och behandling	43	39	47	45	44
Kommunikation	32	23	23	29	25
Organisation, vårdansvar, tillgänglighet	12	26	16	14	24
Medicinsk dokumentation och sekretess	7	5	0	6	4
Ekonomi	4	0	2	2	0
Ej vald eller övrigt	3,8	0	0	2	2
Administrativ hantering	1	1	8	12	2
Ej vald eller övrigt	1	3,8	0	0	2

3. Goda levnadsvillkor för barn och barn som far illa

Region Kronoberg ska verka för att barn ska ha goda och jämlika levnadsvillkor samt en trygg och säker livsmiljö i Kronobergs län. Regionen har ett särskilt ansvar för att upptäcka och stödja barn som far illa.

- Rätten till goda levnadsvillkor samt kultur och fritid: Länstrafiken har erbjudit en prismässigt kraftigt reducerad fritidsbiljett för barn och ungdomar upp till 19 år för att underlätta självständig mobilitet. Fritidsbiljetten är giltig i 30 dagar och gäller för resor med buss och tåg i hela länet.
- Rätten till utbildning: För barn som har rätt till skolskjuts (rättigheten bestäms av kommunerna) har länstrafiken arbetat för att skolskjutsen ska följa avtal och vara säker och trygg, bland annat genom fordonskontroller och dialog med kommunerna.
- Rätten till skydd mot alla former av omsorgsbrist, vanvård, våld och övergrepp: Länets Resurscentrum för hedersrelaterat våld ska motverka mäns våld mot kvinnor med fokus på hedersrelaterat våld och förtryck. Under året har två samordnare har anställts.
- Kvinnokliniken har jobbat fram en ny metod kring sexualundervisningen i form av filmer där även samtycke ingår för att nå fler grupper samt sprida kunskap när ungdomarna inte kan komma till mottagning pga. Corona.
- Serviceresors beställningscentral har vid enstaka tillfällen gjort orosanmälningar på barn utifrån observationer från förare eller personal i beställningscentralen.
- Under året har 701 orosanmälningar skickats in till Socialtjänsten:

VERKSAMHET	2019	2020
Akuten	23	52
Ambulansverksamhet	1	8
Anestesikliniken	7	13
Barn- och ungdomskliniken	109	149
Folktandvården	2	59
Infektionskliniken	-	7
Kvinnokliniken	28	27
Medicinkliniken	1	6
Primärvården (barnvårdscentraler)	74	102
Primärvården (habiliteringen)	10	31
Primärvården (vårdcentraler)	48	60
Psykiatri (barn och unga)	82	95
Psykiatri (vuxna)	97	74
Rättpsykiatri	20	7
Övriga	6	11
TOTALT	508	701

Sammanlagt gjordes 38 procent fler anmälningar under 2020 än året innan. Det är svårt att veta vad ökningen beror på, allt från att fler barn har blivit våldsutsatta till att personal blivit bättre på att upptäcka barn som far illa, t.ex. genom att det under året utvecklades ett nytt utbildningsstöd för orosanmälningar. Familjeombuden har också aktualiserat ämnet inom verksamheterna.

- Rätten till bästa uppnåeliga hälsa: Folkhälsa och social utveckling har tagit fram ett pedagogiskt material ”Bästa hälsan”, riktad till skolpersonal och andra som möter barn. Det är ett stöd i skolans hälsofrämjande arbete utifrån fem teman: Psykisk hälsa och välmående, Ensamhet, relationer och tillit, Mat och rörelse, Sömn, stress och skärmtid samt ANDT – alkohol, narkotika, dopning och tobak.
- Folkhälsa och social utveckling har i samverkan med Länsstyrelsen och Primärvården hälsoenhet påbörjat ett utvecklingsarbete med 20 ANDTS-coacher i länet (med fördjupad kunskap inom alkohol, narkotika, doping, tobak och spel om pengar) för att stärka barns rätt till hälsa och stötta skolorna ANDTS-förebyggande arbete.
- Akutmottagningen i Växjö har införskaffat ytterligare en våg för att möjliggöra vikttagning i mindre utsatt miljö.
- Akutmottagningen tillsammans med barn och ungdomskliniken har vi påbörjat arbetet med att införa PEWS, ett system där resultat av mätningar av vitala parametrar som ex. syresättning, temperatur och blodtryck vägs samman och resulterar i olika omhändertaganden.
- Akutmottagningen i Ljungby har, tillsammans med barn och ungdomskliniken, tagit fram en ny rutin som säkerställer ett adekvat och likvärdigt omhändertagande av de allvarligast sjuka och skadade barnen, samt med tydliga kriterier för hur hänvisning till barnakuten i Växjö ska ske. I samverkan med anestesikliniken och medicinkliniken i Ljungby.
- Kvinnokliniken har uppmärksammat behovet av uppdaterade riktlinjer för hur unga som inte kan uppvisa legitimation ska identifiera sig för att de ska kunna erbjudas vård.
- Klinisk kemi och transfusionsmedicin har genomfört följande förändringar för att stärka barnets rätt till bästa uppnåeliga hälsa:
 - Planerat användandet av ett nytt instrument för svettest som utförs vid frågeställning om cystisk fibros, en analys som utförs mestadels på barn.
 - I samarbete med Barnkliniken infört rutinen att enbart läkare på barnkliniken, samt läkare som har kunskap inom allergologi på medicinklinikerna får beställa specifika IgE-tester för födoämnesallergier eftersom de generellt är svåra att tolka på grund av korsreaktioner.
 - Eftersom ärftlig laktosintolerans i princip inte förekommer hos barn under 6 års ålder, togs B- DNA Laktosintolerans genotyp DNA LCT -13910 CT, i dialog med barn- och ungdomskliniken, bort från beställningssortimentet för att undvika onödig testning på barn.
 - Barn med njurscintigrafier förbereds nu i samarbete med barndagvården.

Tillgängligheten inom hälso- och sjukvården har under året varit enligt följande:

Nyckelaktivitet 2019	Mål	Utfall 2015	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020
Andel remitterande patienter 1-18 år som träffar läkare på barnkliniken inom vårdgarantins 90 dagar.	90 %	97,2 %	95 %	98 %	92 %	91 %	96 %
Andel patienter under 18 år som fått träffa läkare vid landstingets barnakut inom 4 timmar	≥90 %	94 %	95 %	95 %	76,4 %	94 %	95 %
Andel patienter under 18 år av dem som omfattas av vårdgarantin som fick komma på ett läkarbesök i primärvården inom 7 dagar (inom 3 dagar 2020) (Helår)	100 %	94 %	94 %	94 %	93,5 %	94 %	92 %
Andel patienter under 18 år som omfattas av vårdgarantin och utfört planerat läkarbesök i specialiserad vård inom 90 dagar (Helår)	100 %	97 %	78 %	88 %	83 %	88 %	89 %
Andel patienter 1-17 år med livshotande tillstånd (prio 1) som nås av ambulans inom 10 minuter	≥60 %	63,2 %	57 %	58 %	58 %	57,9 %	60,3 %
Andel 1- och 2-åringar som har fått en hälsobedömning av sin tandhälsa inom tandvården.	95 %	96,5 %	95 %	85 %	84 %	96 %	78 %
Andel besökta årskurs 3 och 5 i skolan av tandvården i det förebyggande arbetet för förbättrad munhälsa.	100 %	> 95 %	94 %	87 %	87 %	100 %	-
Andel patienter 6-18 år som fått ett besök inom 7 dagar på barn- och ungdomshälsan (inom 3 dagar 2020)	90 %	90,3 %	58 %	28,3 %	13 %	43 %	87 %
Andel patienter under 18 år som omfattas av psykiatriöverenskommelsen som fått ett besök inom BUP inom 30 dagar (Faktisk väntetid helår)	80 %	91 %	81 %	48 %	38 %	51 %	69 %
Andel patienter under 18 år som omfattas av psykiatriöverenskommelsen som har fått behandling inom 30 dagar (Faktisk väntetid helår)	80 %	91 %	73 %	62 %	44 %	49 %	62 %
Andel patienter under 18 år som omfattas av psykiatriöverenskommelsen som fått behandling och utredning inom BUP inom 30 dagar (Faktisk väntetid helår)	80 %	75 %	45 %	48 %	31 %	35 %	49 %
Andel patienter under 18 år som omfattas av psykiatriöverenskommelsen som fått fördjupad utredning inom BUP inom 30 dagar (Faktisk väntetid helår)	80 %	43,8 %	12 %	25 %	15 %	4 %	15 %

Kommentarer till tabellen ovan: Barns tillgänglighet till hälso- och sjukvården är fortsatt god, med undantag för BUP som dock fortsätter öka sin tillgänglighet. Mätningen för tillgängligheten till läkarbesök i primärvården har ändrats från inom 7 dagar till inom 3 dagar, och ligger kvar på samma nivå. Folktandvårdens besök i skolan är pga. Covid-19 inte mätbara eller jämförbara under året.

3.1 Rätten till bästa uppnåeliga hälsa och COVID-19

Positiva effekter för barn och unga

- Inom barnhälsovården har hela barnvaccinationsprogrammet och hälsobesöken har kunnat genomföras i stor utsträckning.
- Barn- och ungdomskliniken samt barn- och ungdomshabiliteringen rapporterar att Covid-19 inte har påverkat tillgången till vård och behandling i någon större utsträckning.
- Barn- och ungdomskliniken konstaterar att de restriktioner som införts för att stoppa covid-19 verkar ha fått som effekt att infektionstryck och sjuklighet för barn har minskat avsevärt. RS-virus, andra infektionsrelaterade luftvägsproblem som är besvärliga för spädbarn samt gastroenterit var sällsynta 2020. Under året vårdades inga spädbarn med allvarliga andningsbesvär typ RS-virus, lunginflammationer eller astmaanfall.
- Antalet barnakutbesök minskade med 40 % från ca 6,000 tidigare år till 3,548 under året. Även antalet slutenvårdade barn var lågt vilket dels bedöms bero på färre infektioner, dels en aktiv omställning till dag- och hemsjukvård.
- Länsstrafiken har upprätthållit all trafik för de barn och ungdomar som måste resa till skola och fritidsaktiviteter.
- Under 2020 har folktandvården trots pandemin behandlat fler barn än under 2019. Alla kliniker har varit öppna och den vårdskuld som funnits när det gäller barn härrör sig från bristen på narkostid. Under året har folktandvården gått från en kö på 100 yngre barn som väntade på tandbehandling under narkos, till endast ca 20 barn i kön.

Digital omställning

- Omställningen till videobesök har saknat lösningar för ombudsfunktionen i appen ”Min hälsa”, vilket lett till sämre möjligheter för barn att sköta vårdbesök digitalt inom primärvården och andra kliniker.
- Barn- och ungdomskliniken har under året avsevärt ökat tillgänglighet till videobesök från 300 distanskontakter (telefon- och videobesök) förra året till 3,500 under året. Kliniken har varit pilotverksamhet för Visiba Care.
- Kvinnokliniken har jobbat fram en ny metod kring sexualundervisningen i form av filmer där även samtycke ingår för att nå fler grupper samt sprida kunskap när ungdomarna inte kan komma till mottagning pga. Corona.

Negativa konsekvenser för barn och unga

- Barns och ungas gruppbaseade insatser inom barn- och ungdomskliniken och barnhabiliteringen har ställts in till följd av pandemin. Vissa utbildningar har filmats för att kompensera för inställda gruppbaseade utbildningar, medan t.ex. sorgegrupper för barn har uteblivit eftersom de behöver genomföras i fysiskt möte.
- Onkologkliniken rapporterar att pandemin, tillsammans med uppdaterade strålskydds-föreskrifter som säger att barn under 18 år inte får visas inne på strålbehandlingsrummen, har lett till mindre besökare av barn och unga.
- Andel hembesök inom barnhälsovården har sjunkit. Beroende på barnavårdscentral skiljer det från 5 - 99% om det nyfödda barnet har fått hembesök, samt från 2 - 88% vid 8 månaders ålder. De stora variationerna innebär en ojämlig barnhälsovård. Hembesök utgår inte från barnets riskfaktorer för att utveckla ohälsa utan påverkas i stället av det val av barnavårdscentral som föräldrarna har gjort.
- Den icke-födande föräldern har inte getts möjlighet att delta på mödrhälsovården under graviditeten och inte heller på BB. Detta kan medföra att pappor inte känner sig lika delaktiga i sitt barn och till en ökad osäkerhet i föräldraskapet. Barnhälsovården har därför varit viktig för den icke-födande föräldern ur ett jämställt föräldrastödsperspektiv. I barnhälsovårds-programmet ingår ett enskilt föräldrasamtal till varje förälder. Andelen icke-födande föräldrar som deltagit på detta samtal varierade det från 3% - 67% mellan olika barnavårdscentralerna.
- Mycket av kulturverksamheten har fått ställa in eller ställa om, med en ökad ojämlighet då exempelvis skolor fattat olika beslut kring fortsatt kulturverksamhet. En anpassad variant av Scensommar Kronoberg genomfördes i nära samarbete med sommaröppen barnomsorg (förskolor, fritids), i samarbete med kommunernas utbildningsförvaltningar.
- På grund av pandemin har Länstrafikens undervisning om trygg och säker resa för elever som åker skolskjuts varit begränsad.
- Barn som närstående, t.ex. syskon eller barn till patienter, har på grund av restriktioner för besökande påverkats negativt då de inte har kunnat besöka familjemedlemmar inom vården. För barn med förälder som tvångsvårdas inom vuxenpsykiatri har besöksförbud inneburit att de inte har kunnat träffa sina föräldrar på flera månader.
- Barnhälsovården rapporterar att en annan konsekvens av pandemin är ökad isolering där familjer i vissa fall inte kommit till sina besök och heller inte låtit barnet gå till förskolan under långa perioder. Detta kan medföra att barn med annat modersmål riskerar att ha sämre möjligheter att utveckla sin svenska, vilket kan få negativa konsekvenser framåt i tiden.
- Barnhälsovården signalerar att den ökade graden av isolering hos vissa barn har medfört förändrade matvanor, mindre fysisk aktivitet samt en ökad andel barn med övervikt och fetma.
- Under pandemin har mycket förändrats för blivande och nyblivna föräldrar. Många föräldrastödjande arenor i samhället har stängts ned under pandemin. Samverkan med andra aktörer runt familjer som är i behov av extra stöd har försvårats.

4. Kronoberg som barnrättsbaserad verksamhet

Region Kronoberg arbetar utifrån ”Strategin för att stärka barnets rättigheter i Sverige” för att förverkliga Barnkonventionens principer och krav inom alla verksamheter där barn är berörda.

För att säkerställa att Region Kronoberg har en barnrättsbaserad verksamhet som förverkligar barnkonventionens principer och krav inom alla verksamheter där barn är berörda har följande åtgärder genomförts under året:

- Under 2020 har det funnits 107 familjeombud, varav 23 familjeombud inom vuxenpsykiatri, 19 familjeombud inom rättspsykiatri och 65 familjeombud inom övriga hälso- och sjukvården. Eftersom barnkonventionen blev lag 1/1 2020 förtydligades det att barns rättigheter lades till familjeombudens uppdrag, tillsammans med barn som far illa, våld i nära relationer och barn som närstående. Familjeombuden har varit verksamhetsinterna resurser som har bidragit till en höjd medveten och kunskapen inom området samt till att utveckla och uppdatera relevanta verksamhetsrutiner.

Barnrättsbaserade beslutsunderlag ska användas vid beslut som påtagligt och direkt påverkar barn och ungdomar:

- En genomlysning av beslut i nämnder, styrelsen och fullmäktige visade att det under året tagits 64 beslut vars innehåll direkt och påtagligt berör barn, men barnrättsbaserade beslutsunderlag har använts i endast 4 av dessa ärenden.
- Följande barnrättsbaserade beslutsunderlag har tagits fram under året:
 - Vid aktualisering av styrdokument för Kulturparken Småland.
 - Vid framtagandet av en ny Besöksnäringstrategi.
 - Vid framtagandet av Trafikförsörjningsprogrammet.
 - Vid framtagandet av rutin för dubbelförskrivning av hjälpmedel.
 - Vid sammanslagningen av BUP och vuxenpsykiatri.
 - Vid beslut om öppen journal inom BUP.
 - Regional utveckling har tagit fram en mall för beredning av ärenden till nämnd om ärendet är i behov av att bearbeta barnrättsperspektivet, som en del av Hållbarhetssäkringsverktyget.
 - Lasaretsrehab har i ledningsgruppens mall för dagordning under beslutsrubriken infört en punkt för hur beslutet kommer påverka barn.

- Följande **arbetsrutiner och riktlinjer** har under året utvecklats för att bidra till barnets rättigheter inom Region Kronobergs verksamheter:
 - Under året har en skyddad anteckningsmall "Våldsutsatthet" tagits fram, tillsammans med en arbetsrutin utifrån mallen för journalanteckning vid våldsutsatthet.
 - Rutinen för orosanmälan barn som far illa har uppdaterats. Ett arbete har påbörjats för att få utdata om orosanmälan och våldsutsatthet till Socialstyrelsen.
 - Ambulansverksamheten har fortsatt arbetet med att göra stöd och rutiner lättillgängliga för ambulanspersonal gällande barn som far illa.
 - Rättsspsykiatriska kliniken har utvecklat rutiner kring orosanmälan, där en orosanmälan görs på alla barn till nyinskrivna patienter.
 - Klinisk kemi och transfusionsmedicin har genomfört justeringar i analysutbud samt behörighet att beställa födoämnesallergier har införts för att minska risk för feldiagnos.
 - Lasarettshab har belyst behovet av att uppmärksamma barns förutsättningar och levnadsvillkor. Framför allt kommer verksamheten i kontakt med barn som anhöriga. Dialog med barnkliniken/familjehälsan, som bland annat har belyst gränsdragningar och möjliga samverkansområden, har genomförts. Arbetet med frågor som handlar om patienters barn har påbörjats inom gruppen, både gällande unga vuxna och minderåriga barn, för att kunna strukturera arbetet för ökad likvärdighet.
 - Ögonkliniken har inrättat speciella mottagningar där två undersköterskor arbetar tillsammans med en ögonläkare för 4-åringar som behöver extra synundersökning som ett sätt att öka tillgängligheten.
 - Miljöenheten utgör stödfunktion för genomförande av Region Kronobergs Hållbarhetsprogram. Ramavtal för giftfria leksaker och belöningsleksaker har slutits och en checklista för utrensning av leksaker med eventuella hälsoskadliga ämnen har tagits fram.
 - I trafiknämndens verksamhetsplan för 2021 finns uppdraget "Att implementera mallen för barnrättsbaserat beslutsunderlag för att dokumentera hur man har beaktat barnets bästa i de beslut som fattas av trafiknämnden" med.
 - Avdelningschef för myndighetsavdelningen för färdtjänst/riksfärdtjänst har haft möte med regionens människorätts- och barnrättsstrateg angående vad som ska beaktas i arbetet för att kunna följa den nya lagen. Resultatet och arbetet som genomförts är att se över alla dokument så som blanketter, informationsmaterial etcetera så att texten är mer enkel och lättläst/lättförståelig.
 - En översyn av regelverket för färdtjänst är påbörjat under 2020 tillsammans med aktuella kommuner och även här tas ett särskilt ansvar för att reglerna ska beaktas utifrån ett barnperspektiv så barnens rätt tas till vara på bästa sätt.

- Följande **kompetensutvecklingsinsatser** har berört barn och/eller barnets rättigheter inom Region Kronobergs verksamheter under 2019:
 - Barn- och ungdomskliniken har tillsammans med människorätts- och barnrättsstrategen tagit fram en webbutbildning om barnets rättigheter inom vården (2 utbildningsfilmer och 4 situationsfilmer samt reflektionsfrågor).
 - HR tillsammans med en verksamhetsövergripande arbetsgrupp, har utvecklat tagit fram 6 filmer till Diskrimineringsutbildningen.
 - Utvecklingsledaren för våld i nära relationer och barn som far illa har tillsammans med människorätts- och barnrättsstrategen tagit fram 2 filmer som handlar om barn som far illa samt anmälningssplikten.
 - Barn- och ungdomskliniken har beslutat att barnrättsutbildning (fysisk eller webbaserad är obligatorisk vid anställning vid kliniken.
 - Ett avsnitt om Barnkonventionen har införts i regionens övergripande introduktion för nyanställda.
 - Utvecklingsledaren för barn som far illa, våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck har under året genomfört ett 20-tal verksamhetsnära utbildningar inom sitt uppdrag.
- Under året har följande verksamheter haft **utbildning om barnkonventionen**:
 - Barn och ungdomskliniken, fastighetsservice, habiliteringen, hjälpmedelscentralen, lekterapi, operationsavdelningen och verksamhetsstöd regional utveckling samt projektledningen för det nya sjukhuset.
 - Familjeombuden
 - Nyanställda och sommarvikarier, nyutexaminerade sjuksköterskor, praktisk sjuksköterskeutbildning, specialistsjuksköterskeutbildningen samt tandsköterskeutbildningen.
- Under året har följande verksamheter haft **utbildning om barnrättsbaserade beslutsunderlag**:
 - Länsstrafiken, serviceresor, rättspsykiatri, trafikförsörjningsprogrammet, hälso- och sjukvårdsnämnden, regionstyrelsen, patientnämnden samt revisorerna.
- Under året har Region Kronoberg **utbildat externa aktörer**:
 - Kommunalt forum kultur, kommunalt forum skola och socialtjänsten, miljömålnätverket
 - Länsstyrelsens 8 avdelningar, samt länsövergripande utbildningar tillsammans med länsstyrelsen: fördjupningsutbildning kring prövning av barnets bästa, förtroendevalda i länet och utbildning för personliga ombud.
 - Kulturskolorna i länet, Ryssby gymnasium, ANDT och barnkonventionen, barnets rättigheter för socialpedagogiken på Linnéuniversitetet.
- Barnrättsutbildningar i **länets kommuner**:
 - Alvesta kommun (kommunala chefer, förtroendevalda)
 - Ljungby kommun (förskolor, grundskolor F-6 + fritidsverksamhet)
 - Tingsryds kommun (förtroendevalda)
 - Växjö kommun (fritidschefer och Smålandsidrotten, socialtjänsten, arbete och välfärd, ekonomiskt bistånd, omsorgsförvaltningen, utbildningsförvaltningen, övriga förvaltningar och bolag)

- Under året har följande **övriga utbildningar som rör barn** genomförts:
 - Inom barn-kardiologin har kemisk fyslabb och barnkliniken ett nära samarbete, där en BMN som kan utföra barn-ekokardiografi har utbildats för att kunna ge ännu bättre service.
 - Ett avsnitt om läkemedel till barn har införts i den övergripande ST-utbildningen för alla läkare.
 - Barn-HLR ingår numera i Klinisk fysiologis årliga HLR-utbildning.
 - Mödrahälsovården har utformat ett psykosocialt basprogram med tillhörande samtalsstöd för personalen för att lättare kunna upptäcka och identifiera psykisk ohälsa hos föräldrarna och därmed kunna stödja och stärka de blivande föräldrarna i sitt kommande föräldraskap.
 - Kvinnokliniken har deltagit i olika utbildningar/ webinarier rörande våld och sexuellt våld, samt deltagit i utbildning via universitetet kopplat till sexualitet, våld, hedersrelaterat våld samt funktionsnedsättningar.
 - Kulturnämnden har genomfört en kunskapsför djupning kring barn och unga har genomförts som bland annat tittat på barn och ungas egna kulturutövande. Den ligger till grund för kulturplanen och Barns och ungas rätt till konst och kultur är ett planerat utvecklingsområde i kommande kulturplan.
 - Länsstrafiken Kronoberg har genomfört utbildningar i SKA, utifrån barn som intressenter i kollektivtrafikplaneringen.
 - Klinisk fysiologi har haft ett utbildningstillfälle för personal med team autism som föreläste om autism och vad som är viktigt att tänka på i mötet med dessa patienter.
 - Folkhälsa och social utveckling har anordnat tillsammans med BRIS utbildat 24 tjänstepersoner från länets kommuner samt i regioner i Expertgrupp barn, för att bli bättre på att involvera barn och unga samt ta till vara på deras kunskap och erfarenheter.
- Följande **vakanser och rekryteringsutmaningar** har funnits under året som kan ha påverkat barnets rättigheter inom Region Kronoberg:
 - Habiliteringen har över tid haft svårt att både rekrytera och behålla medarbetare, vilket påverkat tillgängligheten. Vid årets slut var de fullbemannade men väldigt tigt bemanning i förhållande till uppdraget. Väntetiderna till delar av verksamheten är långa, vilket påverkar barn och deras förutsättning till bästa möjliga utveckling.
 - Ögonkliniken, även nationellt, har stora rekryteringsutmaningar med brist på ortoptister. Kliniken har därför under 2020 anställt ytterligare en optiker som kan överta vissa barnpatienter.

4.1 Barnanpassad vård

Barn- och ungdomskliniken har under året genomfört en granskning utifrån de nationella kriterierna i ”Barnanpassad vård” www.barnanpassadvard.se. Kliniken samarbetade med barn- och ungdomskliniken i Kalmar samt människo- och barnrättstrateg för ett strukturerat och genomgripande arbete för att säkerställa att vård och insatser är barnanpassade samt utifrån barn som rättighetsbärare inom hälso- och sjukvården. Kliniken har granskats och stärkt verksamheten utifrån följande områden: Vårdprocess och organisation, Miljö, Trygghet, delaktighet och information, Lärande, inflytande och påverkan, samt Rättigheter.

Arbetet har lett till ökad delaktighet och inflytande av barn (genom enkäter, barnronder och Vooglers – unga vårdutvecklare), där barns åsikter numera ingår som en integrerad del av klinikens kvalitetsarbete. Barnanpassad vård har konkret lett till en översyn och uppdatering av styrdokument, arbetsrutiner och barnanpassad miljö som utgår från barnets behov i centrum.

5. Kommentarer till barnbokslutet

Barnbokslutet fångar endast en liten del av allt barnrättsarbete som pågått inom Region Kronobergs olika verksamheter under 2020. De belyser hur mångfacetterat barnrättsarbetet är och att det sker mycket för att säkerställa att vi lever upp till vårt barnrättsåtagande. För första gången har informationen samlats in via Stratsys, vilket har resulterat i att fler verksamheter har rapporterat än tidigare år.

Resultatet visar att hälso- och sjukvården, regional utveckling och länsstrafiken arbetar aktivt med olika delar av barnkonventionen inom respektive verksamhet och att man under året satsat på ökad barnrättskunskap. Samtidigt visar en granskning att endast 4 av 64 beslut som rör barn fattade i nämnder, regionstyrelsen och regionfullmäktige har genomgått en prövning av barnets bästa genom barnrättsbaserade beslutsunderlag. Det har till viss del blivit vanligare med barnkonsekvensanalyser vid verksamhetsförändringar som påverkar barn inom hälso- och sjukvården, men det saknas möjlighet att följa upp hur många beslut som tagits där motsvarande prövning saknats. Det finns en stor utvecklingspotential inom området för att säkerställa att beslut som påtagligt och direkt påverkar barn genomför och dokumenterar en prövning av barnets bästa, utifrån lagkrav i barnkonventionen.

Hälso- och sjukvården lyfter fördelar med att ha Familjeombud som bidrar till att informera, uppmärksamma och stärka barnets rättigheter inom den egna verksamheten. Under året har antalet familjeombud ökat, men det finns fortsatt många verksamheter inom sjukhusvård, primärvård och folktandvård som ännu inte utsett familjeombud och därmed saknar möjlighet att dra nytta av den regionövergripande stödstrukturen.

Under året har barn- och ungdomsklinikens arbete med barnanpassad vård varit det område som mest genomgripande har arbetat med barnets rättigheter, både genom en intern översyn och extern granskning. Resultatet bidrar till fortsatt arbete för att stärka barnets rättigheter inom hälso- och sjukvården och bör inspirera till liknande barnanpassade insatser i andra verksamheter inom hälso- och sjukvården.

Pandemin har påverkat barn på olika sätt i länet och verksamheterna har under året arbetat med att ställa om och anpassa utifrån rådande situation. Både länsstrafiken och kulturområdet har haft tydligt barnfokus i verksamheterna vid Corona-anpassade beslut. Hälso- och sjukvården har i stort sätt kunnat erbjuda den vård och behandling som barn och unga behövt. Det blev en positiv överraskning att pandemin medförde att yngre barnen med allvarliga andningsbesvär blivit sällsynta och att färre barn har behövt besöka akuten.

Besöksrestriktioner har drabbat barn som närstående och icke-födande föräldrar hårt. Särskilt hänsyn till barnets bästa bör tas vid fortsatta begränsningar av besökande för att säkerställa ett barnrättsperspektiv på sådana inskränkningar i barnens liv. En utmaning som uppstått till följd av pandemin är att säkerställa likvärdiga förutsättningar för alla barn och deras föräldrar när det gäller hembesök, stöd till den icke-födande föräldern, samt stöd till familjer där barnets rätt till bästa uppnåeliga hälsa utmanas (där motion, matvanor, övervikt och skydd mot övergrepp är områden kan komma att kräva särskilt fokus). Pandemins långsiktiga negativa effekter riskerar att bli störst för de barn och familjer som har störst behov av ökat stöd. Region Kronoberg behöver analysera barnets utsatthet och rusta verksamheterna att klara av att möta barn som rättighetsbärare i dessa situationer.